

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ФАКУЛЬТЕТ ОПЕРАТИВНО-РЯТУВАЛЬНИХ СИЛ

КАФЕДРА ПОЖЕЖНОЇ ТА РЯТУВАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ СЛУЖБИ І ПІДГОТОВКИ

вибіркова

за освітньо-професійною програмою «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні
роботи»

підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

у галузі знань 26 «Цивільна безпека»

за спеціальністю 261 «Пожежна безпека»

Рекомендовано кафедрою пожежної та
рятувальної підготовки на 2023 - 2024
навчальний рік.

Протокол від 20.08.2023 року № 1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної дисципліни
«Організація служби і підготовки»

2023 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Знання отримані під час вивчення навчальної дисципліни «Організація служби та підготовки» дозволяють виконувати обов'язки пожежного рятувальника під час несення служби, під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та гасінні пожеж у відповідності до вимог керівних документів, а також з урахуванням гендерного аспекту та питань гендерної рівності.

Даний курс передбачає формування у майбутнього фахівця чітких знань і вмінь щодо виконання посадових інструкцій начальника чергового караулу в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту, з врахуванням:

- вимог нормативно-правових документів щодо організації внутрішньої та караульної служб в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій;
- постійної готовності чергових караулів до виконання завдань за призначенням;
- правил безпеки праці під час проведення навчання особового складу караулу та всіх видів робіт.

Відмінною особливістю даного курсу є те, що всі практичні заняття проводяться з оформленням оперативно-службової документації та документів табельної звітності за результатами службової діяльності чергових караулів пожежно-рятувальних підрозділів, що дозволяє максимально приблизити до реальних умов організації внутрішньої та караульної служб підрозділу

Інформація про науково-педагогічних працівників

Загальна інформація	Черкашин Олександр Віталійович, старший викладач кафедри пожежної та рятувальної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат педагогічних наук, доцент.
Контактна інформація	м. Харків, вул. Баварська, 7а, кабінет №311в. Робочий номер телефону – 057-707-35-16.
E-mail	cherkashyn.83@ukr.net
Наукові інтереси	Дослідження особливостей роботи пожежного-рятувальника під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та гасінні пожеж. Керування проведенням робіт з рятування та евакуювання людей, оперативного розгортання сил та засобів; діями з гасіння пожежі; згортанням сил і засобів та поверненням до місця постійної дислокації.
Професійні здібності	Професійні знання і значний досвід щодо правил експлуатації пожежно-технічного оснащення та спеціального спорядження на пожежі.

Наукова діяльність за освітнім компонентом	Акаунт Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=P3seTVsAAAAJ&hl=ru ORCID ID: http://orcid.org/0000-0003-3383-7803 SCOPUS: https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57206728183
--	--

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу. Електронний варіант розкладу розміщується на сайті Університету (<http://rozklad.nuczu.edu.ua/timeTable/group>). Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щочетверга з 15.00 до 16.00 в аудиторії №309. В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

Мета вивчення дисципліни: надання здобувачам вищої освіти відомостей про основні документи служби, порядку організації внутрішньої та караульної служб підрозділів ОРС та порядок проведення службової підготовки особового складу чергових караулів.

Навчальна дисципліна «Організація служби і підготовки» належить до вибіркового компонента освітньо-професійної програми «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи в навчальному плані підготовки здобувачів за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти
	заочна (дистанційна)
Статус дисципліни	Вибіркова
Рік підготовки	3-й
Семестр	6-й
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- кількість модулів	3
- загальна кількість годин	90
Розподіл часу за навчальним планом:	
- лекції (годин)	8
- практичні заняття (годин)	2
- семінарські заняття (годин)	
- лабораторні заняття (годин)	
- курсовий проєкт (робота) (годин)	
- інші види занять (годин)	
- самостійна робота (годин)	80
- індивідуальні завдання (науководослідне) (годин)	
- підсумковий контроль (диференційний залік, екзамен)	диференційний залік

Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни «Організація служби і підготовки» є засвоєння результатів навчання, що передбачені освітньою компонентою «Організація роботи у непридатному для дихання середовищі» а саме: здатність доносити професійні знання, власні обґрунтування до чергового караулу пожежно-рятувальних частин, здатність здійснювати керівництво особовим складом караулом частини під час несення внутрішньої та караульної служб; здатність контролювати дотримання підлеглими норм та правил з охорони праці, пожежної безпеки та виробничої санітарії; здатність організовувати та проводити заняття, навчання з особовим складом чергових караулів підрозділу.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньої програми «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання:

Програмні результати навчання	ПРН
-------------------------------	-----

Організувати та проводити службову підготовку осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту, вести оперативно-службову документацію чергових караулів підрозділу	ПРН26
Дисциплінарні результати навчання	
Аналізувати стан забезпечення готовності караулу до проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт щодо запобігання та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, гасіння пожеж	ДРН1

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу	ЗК 3
Очікувані компетентності з дисципліни	
Здатність керувати караулом частини під час несення внутрішньої та караульної служб, організувати та проводити заняття з працівниками Державної служби України з надзвичайних ситуацій з питань, що стосуються службової та професійної діяльності	ОКД1

Програма навчальної дисципліни Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1. Організація служби чергових караулів.

Тема 1.1: Організація караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.

Тема 1.2.: Документи служби першого та другого чергового караулу.

Тема 1.3: Документи служби третього та четвертого чергового караулу.

Тема 1.4: Відпрацювання документів караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.

Тема 1.5: Дії начальника караулу під час зміни караулів.

Тема 1.6: Зміна караулу.

Тема 1.7: Посадові обов'язки начальника караулу першої та другої зміни.

Тема 1.8: Посадові обов'язки начальника караулу третьої та четвертої зміни.

Тема 1.9: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України.

Тема 1.10: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації протипожежного водопостачання.

Тема 1.11: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

МОДУЛЬ 2. Професійна підготовка особового складу пожежно-рятувальних підрозділів.

Тема 2.1: Організація службової підготовки в пожежно-рятувальній частині.

Тема 2.2: Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.

МОДУЛЬ 3. Гарнізонна служба пожежно-рятувальних підрозділів.

Тема 3.1: Гарнізон служби цивільного захисту.

Тема 3.2: Переведення гарнізону на посилений режим несення служби.

Тема 3.3: Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.

Тема 3.4: Система оперативного диспетчерського управління в умовах воєнного

стану.

Тема 3.5: Перевірка караульної та внутрішньої служби.

Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять:

Назви модулів і тем	Заочна (дистанційна) форма					
	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські) заняття	Лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	модульна контрольна робота	
Модуль 1 Організація служби чергових караулів.						
Тема 1.1: Організація караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.	6	2			4	
Тема 1.2.: Документи служби першого та другого чергового караулу.	4				4	
Тема 1.3: Документи служби другого та четвертого чергового караулу.	4				4	
Тема 1.4: Відпрацювання документів караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.	6		2		4	
Тема 1.5: Дії начальника караулу під час зміни караулів.	6	2			4	
Тема 1.6: Зміна караулу.	4				4	
Тема 1.7: Посадові обов'язки начальника караулу першої та другої зміни.	4				4	
Тема 1.8: Посадові обов'язки начальника караулу третьої та четвертої зміни.	4				4	
Тема 1.9: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України	4				4	
Тема 1.10: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації протипожежного водопостачання.	4				4	
Тема 1.11: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.	4				4	
Разом за модулем 1	50	4	2		44	
Модуль 2 Професійна підготовка особового складу пожежно-рятувальних підрозділів.						

Тема 2.1: Організація службової підготовки в пожежно-рятувальній частині.	6	2			4	
Тема 2.2: Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.	4				4	
Разом за модулем 2	10	2			8	
Модуль 3. Гарнізонна служба пожежно-рятувальних підрозділів.						
Тема 3.1: Гарнізон служби цивільного захисту.	10	2			8	
Тема 3.2: Переведення гарнізону на посилений режим несення служби.	4				4	
Тема 3.3: Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.	4				4	
Тема 3.4: Система оперативного диспетчерського управління в умовах воєнного стану.	8				8	
Тема 3.5: Перевірка караульної та внутрішньої служби.	4				4	
Разом за модулем 3	30	2			28	

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Тема 1.1: Організація караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.	
2.	Тема 1.2.: Документи служби першого та другого чергового караулу.	
3.	Тема 1.3: Документи служби другого та четвертого чергового караулу.	
4.	Тема 1.4: Відпрацювання документів караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.	2
5.	Тема 1.5: Дії начальника караулу під час зміни караулів.	
6.	Тема 1.6: Зміна караулу.	
7.	Тема 1.7: Посадові обов'язки начальника караулу першої та другої зміни.	
8.	Тема 1.8: Посадові обов'язки начальника караулу третьої та четвертої зміни.	
9.	Тема 1.9: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України	
10.	Тема 1.10: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації протипожежного водопостачання.	
11.	Тема 1.11: Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.	
12.	Тема 2.1: Організація службової підготовки в пожежно-рятувальній частині.	
13.	Тема 2.2: Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.	
14.	Тема 3.1: Гарнізон служби цивільного захисту.	
15.	Тема 3.2: Переведення гарнізону на посилений режим несення служби.	
16.	Тема 3.3: Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.	
17.	Тема 3.4: Система оперативного диспетчерського управління в умовах воєнного стану.	
18.	Тема 3.5: Перевірка караульної та внутрішньої служби.	
Разом		2 год.

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань. Виконання індивідуального завдання не є обов'язковим, але за умов його добровільного та успішного виконання нараховується додаткові 10 балів, що дає можливість підвищити рівень оцінки знань з дисципліни. В якості індивідуальних завдань при вивченні дисципліни можуть бути підготовка рефератів, доповідей на конференціях, участь у конкурсах наукових робіт за тематикою дисципліни.

Форми та методи навчання і викладання

1. Форми та методи навчання і викладання сприяють досягненню заявлених у освітній програмі цілей та програмних результатів навчання, відповідають вимогам студентоцентрованого підходу та принципам академічної свободи.

Вивчення навчальної дисципліни реалізується **в таких формах:** навчальні заняття за видами, консультації, контрольні заходи, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються **такі методи навчання і викладання:**

- *методи навчання за джерелами набуття знань:* словесні методи навчання (лекція, пояснення, бесіда, інструктаж); наочні методи навчання (ілюстрація, демонстрація); практичні методи навчання (практична робота);

- *методи навчання за характером логіки пізнання:* аналітичний; синтетичний; дедуктивний;

- *методи навчання за рівнем самостійної розумової діяльності тих, хто навчається:* проблемний виклад; частково-пошуковий;

- *інноваційні методи навчання:* робота з навчально-методичною літературою та відео метод; інтерактивні методи;

- *самостійна робота.*

Оцінювання освітніх досягнень здобувачів вищої освіти

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: диференційний залік, письмова відповідь на ряд питань за темою розділу по варіантах; усне опитування на лекціях, практичних заняттях.

Критерії оцінювання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі індивідуального опитування, виконання письмових завдань

Підсумковий контроль проводиться у формі диференційного заліку.

Розподіл та накопичення балів, які отримують здобувачі, за видами навчальних занять та контрольними заходами з дисципліни

Поточний контроль.

Вид навчальних занять	Кількість навчальних занять	Максимальний бал за вид навчального заняття	Сумарна максимальна кількість балів за видами навчальних занять
I. Поточний контроль			
Модуль № 1	Лекції*	1	2
	Семінари		
	Практичні заняття*	20	1
Разом за модуль № 1			20
Модуль № 2	Лекції*	1	1
	Семінари		
	Практичні заняття*		
Разом за модуль № 2			1
Модуль № 3	Лекції*	1	1
	Семінари		
	Практичні заняття*		
Разом за модуль № 3			1
Разом за поточний контроль			24
II. Індивідуальні завдання (науково-дослідне)			10
III. Підсумковий контроль (диференційний залік)			76
Разом за всі види навчальних занять та контрольні заходи			100

Поточний контроль проводиться на практичному занятті. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) за набутими навичками під час вивчення теоретичного матеріалу та виконання завдань практичних робіт.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів):

16-20 балів – завдання виконане в повному обсязі, відповідь вірна, наведено аргументацію, використовуються професійні терміни. Граматично і стилістично без помилок оформлений звіт;

13-15 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє.

10-12 балів – завдання виконане, але обґрунтування відповіді недостатнє, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

7-9 балів – завдання виконане частково, у звіті допущені незначні граматичні чи стилістичні помилки.

3-6 балів – завдання виконане частково, у звіті допущені значні граматичні чи стилістичні помилки.

0-2 бали – завдання не виконане.

Викладачем оцінюється повнота розкриття питання, цілісність, системність, логічна послідовність, вміння формулювати висновки, акуратність.

Індивідуальні завдання.

Виконання індивідуального завдання не є обов'язковим, але за умов його добровільного та успішного виконання нараховується додаткові 10 балів, що дає можливість підвищити рівень оцінки знань з дисципліни. В якості індивідуальних завдань при вивченні дисципліни можуть бути підготовка рефератів, доповідей на конференціях, участь у конкурсах наукових робіт за тематикою дисципліни.

Критерії оцінювання індивідуальних завдань в діапазоні від 0 до 10 балів:

- 10-9 балів – самостійна робота здобувачем виконана в повному обсязі;
- 8-7 бали – робота виконана в повному обсязі, але допущені незначні помилки;
- 6-5 бали – виконана частина роботи складає менше 50 % від загального обсягу;
- 4-3 бали – обсяг виконаних завдань складає менше 25 % від загального обсягу;
- 2-1 бал – в цілому обсяг виконаних завдань складає менше 10 % від загального обсягу;
- 0 балів – завдання, передбачене для індивідуальної самостійної роботи, здобувачем не виконане.

Викладачем оцінюється розуміння здобувачем вищої освіти висвітленої теми, послідовність під час відповіді, самостійність мислення, впевненість в правоті своїх суджень, вміння виділяти головне, вміння робити висновки, показувати перспективу розвитку ідеї або проблеми, відсоток унікальності та запозичення текстового документу (плагіат), уміння публічно чи письмово представити звітний матеріал.

Підсумковий контроль.

Формою підсумкового контролю є диференційний залік, який виставляється за результатами проведення тестування.

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені оцінюється в діапазоні від 0 до 76 балів:

69-76 - Послідовна і повна відповідь на поставлені запитання.

61-68 - У відповіді зроблена не принципова помилка несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.

47-56 - У відповіді зроблені деякі не принципові помилки, несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.

38-46 - У відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу.

30-37 - Недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порушення логічної послідовності викладення матеріалу.

21-29 - Відсутність знань по більшій частині матеріалу, погане засвоєння положень курсу.

0-20 - Відсутність знань по матеріалу дисципліни, не засвоєння положень курсу.

Перелік теоретичних питань та типових задач для підготовки до диференційного заліку:

Перелік питань для виконання модульної контрольної роботи

1. Організація караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.
2. Документи служби першого та другого чергового караулу.
3. Документи служби другого та четвертого чергового караулу.
4. Відпрацювання документів караульної служби в пожежно-рятувальному підрозділі.
5. Дії начальника караулу під час зміни караулів.
6. Зміна караулу.
7. Посадові обов'язки начальника караулу першої та другої зміни.
8. Посадові обов'язки начальника караулу третьої та четвертої зміни.
9. Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України
10. Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України щодо експлуатації протипожежного водопостачання.
11. Організація роботи в підрозділах Служби цивільного захисту України

щодо експлуатації рукавного господарства та пожежно-технічного оснащення.

12. Організація службової підготовки в пожежно-рятувальній частині.
13. Організація підготовки начальника караулу до проведення занять.
14. Гарнізон служби цивільного захисту.
15. Переведення гарнізону на посилений режим несення служби.
16. Організація гасіння пожеж в населених пунктах та районах сільської місцевості.
17. СОДУ.
18. Перевірка караульної та внутрішньої служби.

Політика викладання навчальної дисципліни

1. Активна участь в обговоренні навчальних питань, попередня підготовка до практичних та семінарських занять за рекомендованою літературою, якісне і своєчасне виконання завдань.

2. Сумлінне виконання розкладу занять з навчальної дисципліни (недопустимість пропусків та запізнень на заняття).

3. Неприпустимість користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття без дозволу науково-педагогічного працівника.

4. Здобувач вищої освіти має право дізнатися про свою кількість накопичених балів у викладача навчальної дисципліни та вести власний облік цих балів.

5. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися політики доброчесності під час виконання самостійної або індивідуальної роботи.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Література:

1. Наказ МВС України від 15.06.2017 р. № 511 Про затвердження Порядку організації службової підготовки осіб рядового та начальницького складу служби цивільного захисту.
2. Наказ МВС України від 10.02.2022 року № 116 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах та підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
3. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
4. Наказ МНС України від 16.12.2011 р. № 1342 Про затвердження Настанови з організації газодимозахисної служби в підрозділах оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України.
5. Наказ МВС України від 26.04.2019 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15.06.2015 р. № 696 Інструкція про порядок утримання, обліку та перевірки технічного стану джерел зовнішнього протипожежного водопостачання.

7. Освітньо-професійна програма «Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи» за спеціальністю 261 «Пожежна безпека» підготовки за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти в галузі знань 26 "Цивільна безпека". URL:https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnosti/osvitni_programi/2023/261_PGARR_bak23.pdf.

Інформаційні ресурси

1. <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.
2. <http://zakon.rada.gov.ua>
3. <http://www.president.gov.ua>
4. <http://www.kmu.gov.ua>
5. <http://mvs.gov.ua>
6. <http://www.dsns.gov.ua>
7. <http://mon.gov.ua>
8. <http://nuczu.edu.ua>

Розробник:

Заступник начальника кафедри пожежної та рятувальної підготовки факультету оперативно-рятувальних сил, кандидат педагогічних наук, доцент

Олександр ЧЕРКАШИН
(Власне ім'я ПРІЗВИЩЕ)